

Εξοχότατε κύριε Πρέσβη της Δημοκρατίας της Αρμενίας, φίλοι του Ιδρύματος Alber Cohen,

Κυρίες και Κύριοι,

Εκ μέρους των ολίγων, ελάχιστων πλέον Αρμενίων από τους 2500 - 3000 που ήλθαν στην Κέρκυρα σας χαιρετίζω και σας ευχαριστώ για τη σημερινή προσέλευση. Θα ήθελα, επίσης, να ευχαριστήσω όλους φίλους του ιδρύματος Albert Cohen, που χωρίς την αμέριστη και αφιλόκερδη συνεισφορά τους δεν θα είχε πραγματοποιηθεί η σημερινή εκδήλωση.

Σήμερα είναι μια ημέρα μνήμης τόσο για τα θύματα της γενοκτονίας του λαού μας το 1915, όσο και για τους επιζώντες και για τις ταλαιπωρίες της διασποράς μας στα 4 σημεία του πλανήτη.

Πρέπει να επισημάνουμε και είναι πολύ σημαντικό, πως όλοι αυτοί ήρθαν στην Κέρκυρα, στην νέα τους πατρίδα, την οποία σεβάσθηκαν, αγάπησαν και την βοήθησαν να προοδεύσει.

Είναι σίγουρο πως δεν ήρθαν σαν ικέτες.

Ήρθαν να βρουν ένα καινούριο τόπο που τους έδωσε στέγη και αυτοί ανταπέδωσαν με τον καλύτερό τους εαυτό.

Ευθύς αμέσως και με την βοήθεια 2-3 οικογενειών Αρμενίων που προϋπήρχαν στο νησί εγκλιματίστηκαν και άρχισαν να ασχολούνται ως επί το πλείστον με το εμπόριο και την μεταποίηση.

Όπως μόλις ανέφερα, στα τέλη του 19ου και αρχές του 20ου αιώνα εγκαταστάθηκαν 3 αρμενικές οικογένειες στην Κέρκυρα, οι οποίες απασχολούνταν με την επεξεργασία και εμπόριο του Καφέ και των ξηρών καρπών για όλο το νησί. Ήταν για την εποχή εκείνη ένα επάγγελμα αρκετά απαιτητικό που προϋπέθετε γνώση, εμπειρία και σκληρή δουλειά, πράγματα που όπως φαίνεται δεν τους έλειπαν. Ήταν οι οικογένειες **Σομασιάν, Τζαρουγκιάν και Μαρκοσιάν.**

Μέχρι το 1930 οι περισσότεροι Αρμένιοι πρόσφυγες είχαν φύγει από την Κέρκυρα για άλλες περιοχές της Ελλάδας, την Ελβετία, την Γαλλία, τις ΗΠΑ και τον Καναδά. Ένα άλλο μεγάλο κομμάτι έφυγε μετά το 1945 και πήγε στην Σοβιετική Ένωση, στη Σοβιετική Αρμενία. Η αρμενική κοινότητα που παρέμεινε στην Κέρκυρα αποτελούνταν κυρίως από εμπόρους, οι οποίοι ήδη είχαν ξεκινήσει την εμπορική τους δραστηριότητά τους στο νησί.

Με την εγκατάσταση, λοιπόν, των νέων αυτών προσφύγων αναπτύχθηκε σημαντικά η εμπορική δραστηριότητα του νησιού. Επιγραμματικά, κι από τα λίγα όσα ενθυμούμαι, σύντομα μετά την εγκατάστασή τους εμφανίστηκαν στην τοπική αγορά οι οικογένειες Γερακιάν και Μπαγταντιάν που ασχολήθηκαν με την υποδηματοποιεία, η οικογένεια Γεραμιάν με την επιπλοποιεία, η οικογένεια Μεσσιάν με την ζαχαροπλαστική, η οικογένεια Αντρανίκ Καπικιάν με καφενείο στα Μουράγια, με το περιβόητο παγωτό Καϊμάκι, η οικογένεια Γαζαριάν με το εμπόριο δερμάτων, οι οικογένειες Αγκοπιάν, Αβετικιάν, Κολσουζιάν και Καρσιάν με την εμπορία υφασμάτων και ψιλικών. Η οικογένεια της Φιλόρ με τα αρώματα και δεκάδες άλλοι με διάφορα επαγγέλματα.

Αξίζει να σταθώ λίγο στους αδελφούς Σιράκ και Ιερεμία Καρσιάν, οι οποίοι έχοντας φέρει μαζί τους από την παλιά Πατρίδα την τέχνη της επεξεργασίας μετάξης και υφαντουργίας, άνοιξαν Εργοστάσιο το οποίο βρισκόταν στις παρυφές της σημερινής λαϊκής αγοράς και προπολεμικά απασχολούσε 40 άτομα ενώ μεταπολεμικά έφτασε να απασχολεί μέχρι και 150. Οι ίδιοι οι Καρσιάν κατασκεύασαν μόνοι τους τους περίπου 100 χειροκίνητους ξύλινους αργαλειούς, όπου ύφαιναν υφάσματα από λινόμέταξα, τα γνωστά μέχρι τα μέσα της 10ετίας του '50 "κουκουλάρικα", με διεθνείς εξαγωγές. Αργότερα και μέχρι τις αρχές του '70 συνέχισαν με την ύφανση διαδρόμων από ΙΟΥΤΑ, που για μεγάλο χρονικό διάστημα διατηρούσαν το μονοπώλιο στην Ελληνική αγορά. Για παράδειγμα την εποχή εκείνη τα αεροπλάνα της Ολυμπιακής Αεροπορίας χρησιμοποιούσαν τους διαδρόμους Καρσιάν.

Οι Αρμένιοι στην ενδοχώρα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και οι Έλληνες στα παράλια της κατείχαν από αιώνες εμπορική γνώση και κουλτούρα, την οποία έχασε η Τουρκία μετά το 1922, με την εξόντωση και τον ξεριζωμό των πληθυσμών αυτών. Είναι λοιπόν σίγουρο πως οι Αρμένιοι πρόσφυγες με την άφιξή τους στον Ελλαδικό χώρο, μαζί βεβαίως με τους Μικρασιάτες πρόσφυγες Ελληνικής καταγωγής και τους Πόντιους, έδωσαν μια νέα ώθηση

στην Ελλάδα των αρχών του 20ου αιώνα και την βοήθησαν να σταθεί στα πόδια της και να γίνει ένα σύγχρονο και δυνατό κράτος.

Με αυτό κατά νου, ας μου επιτραπεί να χρησιμοποιήσω τελειώνοντας την φράση του τότε Υπουργού Εξωτερικών της Τουρκίας ΙΣΜΕΤ ΙΝΟΝΟΥ προς τον Ελευθέριο Βενιζέλο: "Κύριε Πρόεδρε, εμείς μπορεί να κερδίσαμε τον πόλεμο, εσείς όμως φτιάξατε Ελλάδα."

Your Excellency Mr. Ambassador of the Republic of Armenia, friends of the Foundation of Albert Cohen,

Ladies and gentlemen,

On behalf of the few remaining Armenians who came to Corfu, the very few compared to the 2500 - 3000 refugees that arrived here, I welcome and thank you all for your attendance tonight. Allow me to also thank here the association of friends of the Foundation Albert Cohen, without whose unwavering and selfless support tonight's event would probably not have happened.

Today is a day of remembrance for the victims of the genocide of our people in 1915, for the survivors and for all the suffering incurred by our diaspora, which can be found today in all four corners of the world.

It should be noted, and it is very important, that all those who came to Corfu, and made it their new home, they respected it, loved it and helped it progress.

What is certain, is that they did not come as beggars.

They came here to find a new home, a place that gave them shelter and they gave in return all they had.

As soon as they arrived, and with the help of 2-3 Armenian families that had already established themselves on the island, they became part of the local community, as they began dealing mostly in trade and manufacturing.

As I just mentioned, three Armenian families moved to Corfu in the late 19th and early 20th century, and worked in processing and trading coffee and nuts throughout the island of Corfu. In those days this was a very demanding labour that presupposed knowledge and experience of the craft as well as hard work, qualities that as it appears they were not in lack of. The families were those of Somasian, Tzarougkian and Markosian.

By 1930 most Armenian refugees had left Corfu to emigrate to other parts of Greece, to Switzerland, France, USA and Canada. Another significant number of them left Corfu after 1945, who went to the Soviet Union, specifically to the Soviet Armenia. The Armenian community that remained in Corfu consisted mainly of merchants who had already established their businesses in Corfu.

As soon as the new refugees got established here a significant development in the commercial activity of the island begun. Briefly, and based on what I can recall, family businesses appeared in the local market, such as the Gerakian and Bagtantian families who worked in the shoe making business, the Geramian family in furniture making, the Messian family in patisseries, the family of Andranik Kapikian had a cafe in Mouragia, serving the popular 'kaimaki' ice cream, the Gazarian family in leather trade, the Agopian, Avetikian, Kolsouzian and Karsian families all operated in the trading of fabrics and haberdashery. Filor's family traded in fragrances, while dozens of other families held various professions.

It is worth mentioning here some information on the Chirac and Jeremiah Karsian brothers, who having brought with them, from their

old Fatherland, the art of silk processing and weaving, opened a factory in Corfu, situated in the area around today's fresh foods market. Before the 2nd WW they employed 40 people, while in the postwar years the number of employes went up to 150. Karsian bothers built their own 100 wooden hand looms, where they wove and exported linen-silk fabrics, known until the mid 50's as the "koukoularia". Later, and up until the early 70's, they continued to weave corridors of "jute", for which they held the monopoly on the Greek market for many years. For example, during those days, the Olympic Airlines fleet was coated with Karsian corridors.

The Armenians in the depths of the Ottoman Empire and the Greeks on its coastline held for centuries a trade based culture and know-how, an aspect which Turkey lost after 1922, with the massacring and uprooting of these populations. It is therefore certain that in the early 20th century the Armenian refugees upon their arrival in Greece, together of course with the Greek refugees from Asia Minor and Pontos, gave a new impetus to Greece and helped her stand on her feet to become a modern, strong state.

With this in mind, allow me to end this short speech with a phrase of the then Foreign Affairs Minister of Turkey, İsmet İnönü, addressing Eleftherios Venizelos: "Mr President, we may have won the war, but you have made Greece."